

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Кафедра фінансово-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної
роботи

Оксана КОГУТЮК

«05» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВКП 1 БЮДЖЕТНА СИСТЕМА**

Підготовки – бакалаврів

Галузі знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальності – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Денна форми навчання

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Бюджетна система» для студентів галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

спеціаліст вищої категорії, старший викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін **О. Ф. Лимар**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін (Протокол №1 від 30 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін,
кандидат економічних наук _____ Наталія ЄВДОКИМОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	вибіркова
Змістових модулів – 2	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки
		2-й
Загальна кількість годин – 120	072 Фінанси, банківська справа та страхування	Семестр
		4-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: у 4 семестрі аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь: Бакалавр	50 год
		Практичні
		35 год
		Самостійна робота
		35 год
		Індивідуальні завдання
		–
		Вид контролю:
Залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Бюджетна система» передбачає послідовне вивчення засад побудови бюджетної системи, дає можливість сформуванню у студентів знання щодо функціонування державного і місцевих бюджетів, формування і використання бюджетних ресурсів, організації бюджетного процесу на державному і місцевому рівнях, проведення оцінки результатів впливу бюджету на соціально-економічний розвиток держави.

2.1. Метою викладання дисципліни є вивчення сутності бюджетних відносин, характеру їх впливу на суспільство, розуміння особливостей організації і функціонування бюджетної системи, формування і реалізації бюджетної політики, управління бюджетними ресурсами та набуття вмінь використовувати одержані знання для обґрунтування управлінських рішень у сфері державних фінансів.

Предметом дисципліни «Бюджетна система» є система фінансово-економічних відносин, що виникають в процесі формування бюджету та здійснення видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни «Бюджетна система» є:

- з'ясування теоретичних засад функціонування бюджету держави, формування і використання бюджетних ресурсів;
- засвоєння основ бюджетного устрою, організації бюджетної системи, її складу, структури та принципів побудови;
- формування знань щодо видів і джерел формування доходів бюджетів та видів і напрямів здійснення бюджетних видатків, фінансування та кредитування бюджету;
- оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків на реалізацію державою її функцій;
- вивчення засад організації міжбюджетних відносин та методів бюджетного регулювання;
- формування знань з обслуговування і погашення боргових зобов'язань держави та місцевих органів влади за допомогою бюджетних коштів;
- освоєння порядку складання, розгляду, затвердження і виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів;
- ознайомлення з порядком планування і здійснення видатків на розвиток економіки, соціально-культурні заходи, управління і оборону;
- вивчення порядку здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства;
- оволодіння формами і методами контрольно-економічної роботи фінансових органів.

Роль і значення дисципліни «Бюджетна система» у підготовці фахівців та визначається теоретико-прикладним характером цієї дисципліни: у теоретичному плані вона повинна поглибити фундаментальні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи – державних фінансів; у прикладному плані –

закласти базові знання з методики бюджетної роботи та сформувати навички проведення розрахунків показників бюджету.

Навчальна дисципліна розрахована, з одного боку, на поглиблення знань з питань організації та функціонування бюджетної системи, з іншого на отримання практичних навичок щодо прийняття управлінських рішень у сфері державних фінансів.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

2.3.2. Фахові компетентності:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Результати навчання

Під час лекційних, практичних занять та виконанні самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год, із них 50 год – лекції, 35 год – практичні заняття, 35 год – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Бюджетна система» завершується заліком.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Бюджетна система та її устрій

Тема 1. Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства

Лекція 1. Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства (2 год)

Державний бюджет як економічна категорія. Місце і роль бюджету в системі фінансових відносин. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі. Тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Характеристика грошових відносин, що становлять зміст державного бюджету.

Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки.

Місце і роль бюджету у фінансовій системі України. Державний бюджет як центральна ланка фінансової системи. Функції бюджету, їх характеристика.

Бюджет як засіб реалізації соціально-економічної політики держави. Бюджетна політика Української держави, її особливості та значення.

Практичне заняття 1. Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства (2 год)

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

Лекція 2. Бюджет як основний фінансовий план держави (4 год)

Місце і роль державного бюджету в системі фінансових планів. Державний бюджет як основний фінансовий план. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами України.

Правовий характер бюджету, його чинники. Бюджет як відображення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. Поточний бюджет. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування. Місце і роль бюджетного планування у системі соціально-економічного планування в Україні. Етапи та методи бюджетного планування.

Практичне заняття 2. Бюджет як основний фінансовий план держави (2 год)

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Лекція 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування (4 год)

Стан бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит. Фактори, що впливають на стан бюджету. Бюджетний дефіцит як економічна категорія. Сутність бюджетного дефіциту. Причини бюджетного дефіциту та джерела його покриття. Види бюджетного дефіциту. Характеристика бюджетного дефіциту на місцевому рівні. Зв'язок державного боргу та бюджетного дефіциту. Соціально-економічні наслідки дефіциту бюджету, джерела фінансування, шляхи та методи подолання.

Практичне заняття 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування (2 год)

Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

Лекція 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України (4 год)

Сутність бюджетної системи та бюджетного устрою. Принципи побудови

бюджетної системи України. Загальний та спеціальний фонди бюджету.

Характеристика та структура бюджетної системи України та етапи її встановлення. Правові та організаційні основи бюджетної системи. Взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу. Бюджетні повноваження Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, обласних та районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських, селищних та сільських рад.

Практичне заняття 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України (2 год)

Тема 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Лекція 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання (4 год)

Сутність міжбюджетних відносин. Сутність міжбюджетних трансфертів. Визначення фінансового нормативу бюджетної забезпеченості. Розподіл доходів і видатків між окремими бюджетами.

Бюджетне регулювання та його види. Інструменти бюджетного регулювання. Міжбюджетні трансферти та їх види. Розподіл міжбюджетних трансфертів. Порядок перерахування дотацій, субсидій та субвенцій з Державного бюджету місцевим. Формули розподілу міжбюджетних трансфертів. Освітня субвенція, медична субвенція та інші види субвенцій. Дотація вирівнювання місцевим бюджетам. Бюджетні субсидії.

Практичне заняття 5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання (2 год)

Тема 6. Система доходів бюджету

Лекція 6. Система доходів бюджету (4 год)

Економічна сутність доходів бюджету. Організація планування доходної частини бюджету та принципи її здійснення. Програмно-цільовий метод бюджетного планування.

Методи формування доходів бюджету. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи від державних майна, угідь, послуг. Державні позики. Джерела формування доходів бюджету. ВВП і національний дохід як основа доходної бази бюджету. Причини й умови використання національного багатства для формування доходів бюджету.

Бюджетна класифікація. Структура бюджетної класифікації. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів бюджетів та їх виконання. Класифікація доходів бюджету. Види податків, їх роль у доходах бюджету. Значення платежів за ресурси у доходах бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх характеристика. Доходи від власності та підприємницької діяльності. Доходи від операцій з капіталом. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету.

Склад, структура та динаміка доходів Державного бюджету України, обласного бюджету, районних, міських, селищних і сільських бюджетів.

Практичне заняття 6. Система доходів бюджету (4 год)

Тема 7. Система видатків бюджету

Лекція 7. Система видатків бюджету (4 год)

Класифікація видатків бюджету. Бюджетна класифікація видатків. Процесуальна класифікація видатків бюджету: функціональна, відомча та економічна.

Планування видатків державного бюджету України. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку.

Склад, структура та динаміка видатків Державного бюджету України, місцевих бюджетів України. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.

Практичне заняття 7. Система видатків бюджету (4 год)

Модульна контрольна робота № 1 (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Основні напрямки видатків Державного бюджету

Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні

Лекція 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні (4 год)

Бюджетне фінансування. Система бюджетного фінансування: відомча та програмно-цільова. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державні інвестиції, бюджетні кредити, державні трансферти. Методи бюджетного фінансування.

Кошторис бюджетної установи його форма і зміст. Порядок складання і затвердження та виконання кошторису бюджетної установи.

Нормування видатків в Україні. Види норм видатків та нормативів, порядок їх встановлення.

Практичне заняття 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні (2 год)

Тема 9. Видатки держави на економічну діяльність держави та науку

Лекція 9. Видатки держави на економічну діяльність держави та науку (4 год)

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проєктів. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування інвестиційних проєктів за рахунок цільових державних позик. Бюджетні кредити, порядок їх видачі і погашення. Порядок дотування збиткових підприємств.

Галузева структура видатків бюджету на економічну діяльність. Особливості фінансування видатків на розвиток промисловості та енергетики, будівництва, транспорту, зв'язку, телекомунікацій та інформатики, сільського та лісового господарства, малого підприємництва. Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат.

Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.

Практичне заняття 9. Видатки держави на економічну діяльність держави та науку (2 год)

Тема 10. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Лекція 10. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу (4 год)

Зміст соціальних гарантій і соціального захисту населення. Джерела фінансування соціальних гарантій та соціального захисту населення. Соціальні

видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу.

Форми й види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах ринкової економіки.

Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основа кошторисного фінансування.

Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів. Фінансування дитячих дошкільних закладів та загальноосвітні школи. Бюджетне фінансування вищої освіти.

Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Засади бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини.

Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту. Склад видатків на фізичну культуру і спорт, порядок їх планування і фінансування.

Практичне заняття 10. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу (2 год)

Тема 11. Видатки бюджету на оборону та управління

Лекція 11. Видатки бюджету на оборону та управління (4 год)

Визначення оборонних видатків. Групи видатків на оборону. Класифікація видатків бюджету на оборону. Склад і характеристика видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

Система і структура органів управління в Україні та джерела їх фінансового забезпечення. Видатки бюджетів на державне управління, їх склад і характеристика. Видатки на утримання органів законодавчої, виконавчої влади та місцевого самоврядування. Порядок планування та фінансування видатків бюджетів на управління.

Практичне заняття 11. Видатки бюджету на оборону та управління (2 год)

Тема 12. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Лекція 12. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу (4 год)

Управління державним боргом та його обслуговування. Методи управління державним боргом.

Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Планування видатків бюджету на обслуговування державного боргу.

Порядок здійснення платежів з обслуговування і погашення державного боргу.

Практичне заняття 12. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу (2 год)

Тема 13. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль

Лекція 13. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль (4 год)

Казначейські принципи виконання бюджету. Єдиний казначейський рахунок. Поняття касового виконання бюджету. Порядок касового виконання Державного бюджету за доходами. Функції Державної казначейської служби України з виконання

Державного бюджету за доходами. Сутність казначейського обслуговування Державного бюджету за видатками. Порядок касового виконання державного бюджету за видатками. Організація роботи Державної казначейської служби у процесі касового виконання Державного бюджету за доходами і видатками.

Державний фінансовий контроль в Україні. Суб'єкт та об'єкт фінансового контролю. Контроль зовнішній і внутрішній. Етапи контролю. Фінансовий контроль у процесі виконання державного та місцевих бюджетів.

Практичне заняття 13. Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль (2 год)

Модульна контрольна робота № 2 (2 год)

Залік (1 год)

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Поточний контроль
Змістовий модуль I. Бюджетна система та її устрій									
1	Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства	6	4	2	2	-	-	2	
2	Бюджет як основний фінансовий план держави	8	6	4	2	-	-	2	
3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	8	6	4	2	-	-	2	
4	Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	8	6	4	2	-	-	2	
5	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	9	6	4	2	-	-	3	
6	Система доходів бюджету	11	8	4	4	-	-	3	
7	Система видатків бюджету	11	8	4	4	-	-	3	
	<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	2	2	-	2	-	-	-	
	Разом	63	46	26	20	-	-	17	
Змістовий модуль II. Основні напрямки видатків Державного бюджету									
8	Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	9	6	4	2	-	-	3	
9	Видатки держави на економічну діяльність держави та науку	9	6	4	2	-	-	3	
10	Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	9	6	4	2	-	-	3	
11	Видатки бюджету на оборону та управління	6	6	4	2	-	-	3	
12	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	6	6	4	2	-	-	3	
13	Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль	6	6	4	2	-	-	3	
	<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	2	2	-	2	-	-	-	
	Разом	56	38	24	14	-	-	18	
	Залік	1	1	-	1	-	-	-	1
Разом за навчальним планом		120	85	50	35	-	-	35	1

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль №1		
1	Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства	2
2	Бюджет як основний фінансовий план держави	2
3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	2
4	Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	2
5	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	2
6	Система доходів бюджету	4
7	Система видатків бюджету	4
	Модульна контрольна робота № 1	2
Змістовий модуль №2		
8	Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	2
9	Видатки держави на економічну діяльність держави та науку	2
10	Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	2
11	Видатки бюджету на оборону та управління	2
12	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	2
13	Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль	2
	Модульна контрольна робота № 2	2
	Залік	1
	Разом	35

6. Теми лабораторних занять

не передбачені навчальним планом

7. Теми семінарських занять

не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів: підготовка до аудиторних занять (лекцій та практичних занять); вивчення законодавчих та нормативних актів України; завершення розпочатих на практичних заняттях завдань передбачених робочою програмою курсу; відвідування консультацій (індивідуальних та групових); написання рефератів. Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники). Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль №1		
1	Економічний зміст бюджету та його роль у розвитку суспільства	2
2	Бюджет як основний фінансовий план держави	2
3	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	2
4	Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	2
5	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	3
6	Система доходів бюджету	3
7	Система видатків бюджету	3
Змістовий модуль №2		
8	Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	3
9	Видатки держави на економічну діяльність держави та науку	3
10	Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	3
11	Видатки бюджету на оборону та управління	3
12	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	3
13	Касове виконання бюджету і державний фінансовий контроль	3
	Разом	35

9. Індивідуальні завдання
не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
- за джерелом інформації:

Словесні методи		
Лекція	Має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета	Стимулює конкретно образне мислення, активізує логічне мислення
Пояснення	Доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, економічних законів, господарських явищ, вимог нормативного законодавства	Застосовують на лекціях, під час практичних, консультацій тощо
Розповідь	Дає послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис окремої категорії, поняття тощо)	Застосовують на лекціях, практичних заняттях як фрагмент
Бесіда	Розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи, заздалегідь визначених запитань, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей	Застосовується на лекціях, практичних заняттях
Евристична бесіда	Дає її учасникам можливість самостійно знаходити можливі відповіді на проблемні питання, має розвивальний характер	
Інструктаж	Має інформативний локальний характер, дуже близький до розпорядження алгоритмічного типу. Активна роль належить викладачу	Застосовується при наданні вказівок до виконання домашнього завдання, заповнення первинних документів та форм звітності тощо

Наочні методи		
Спостереження	Забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності (господарського процесу, роботи обліково-економічного апарату)	Застосовується під час проходження виробничої та переддипломної практики
Ілюстрація, демонстрація	Показ ілюстрованих посібників, макетів бухгалтерських документів, фінансової, податкової, статистичної звітності, плакатів, малюнків на дошці, таблиць тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді	Застосовується на лекціях, під час практичних занять, тощо
Практичні методи		
Вправа	Полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах	Застосовують на практичних заняттях
Тренувальна вправа	Виконуються за певним зразком, інструкцією	
Тести	Виконуються самостійно	

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

Методи письмового контролю: модульне тестування, розв'язок ситуаційних завдань та задач.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система контролю знань та умови складання екзамену. Навчальна

дисципліна «Бюджетна система» оцінюється за модульно-рейтинговою системою.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою. Дисципліна складається з двох змістових модулів (4-й семестр – модулі 1-2). Перший змістовий модуль – **46 балів**, другий ЗМ – **34 балів**.

Мінімальний допусковий бал – **35**. Система отримання балів накопичувальна.

Підсумковою формою контролю є залік (максимальна кількість балів – **20**). На залік виносяться програмні питання, типові завдання, що потребують вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

4 семестр

Поточний контроль та самостійна робота									
Змістовний модуль 1									
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 6	Т 7	Т 7	Мкр 1
4	4	4	4	4	4	4	4	4	10
36									
46									

Поточний контроль та самостійна робота							
Змістовний модуль 2							Залік
Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Мкр 2	
4	4	4	4	4	4	10	
34							20
54							

Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1	90-100	A	Відмінно
2	82-89	B	Добре
3	75-81	C	Добре
4	64-74	D	Задовільно
5	60-63	E	Задовільно
6	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи та модульної контрольної роботи.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на лекційних заняттях та за виконання завдань на практичних заняттях, під час виконання самостійної та навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

13. Методичне забезпечення

- конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

14. Рекомендована література

Основна:

1. Бюджетний кодекс України. Кодекс від 08.07.2010 №2456-VI.
– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. - 400 с.
3. Бюджетна система: навчальний посібник / О. М. Піхоцька, Л. Є Фурдичко., Н. Г. Синютка - Львів: ТНЕУ, 2019. - 318 с.
4. Бюджетна система: підручник / за ред. д. е. н. професора Ф. Г. Дем'янишина, д. е. н. професора О. П. Кириленка та д. е. н. професора З. М. Лободіної. – Тернопіль: ЗУНУ, 2020. – 624 с.
5. Луніна І. О., Бондарчук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навчальний посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. - 304 с.
6. Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. - 272 с.
7. Юшко С. В. Бюджетна система [Електронний ресурс]: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітньої програми «Фінанси і кредит» першого (бакалаврського) рівня / уклад. С. В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. - 81 с.
8. Ярошевич Н. Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, А. І. Якимів - Львів.: «Новий Світ-2000», 2019. - 400 с.

Додаткова:

9. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник / У. З. Ватаманюк-Зелінська, Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, В. В. Круглякова. – Л.: Видавництво «Магнолія», 2021. – 511 с.
10. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях/ С. В. Качула, Л. В. Лисяк, О. В. Добровольська. – Дніпро: Монолит, 2022. – 200 с.
11. Бюджетна система: тенденції розвитку. Режим доступу https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/2019-07-08-budget_book.pdf
12. Лимар О. Ф. Фінансове забезпечення розвитку рибогосподарської галузі України / О. Ф. Лимар //Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах глобальних продовольчих викликів: збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародного науково-практичного семінару, Київ. 18 березня 2021 р.: тези доповідей. НУБіП, 2021, С. 13-14.
13. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12 2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Інформаційні ресурси:

14. Офіційний сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
15. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
16. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>

- 17.Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. - Режим доступу:
<http://www.kmu.gov.ua>
- 18.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу:
<http://www.minfin.gov.ua>
- 19.Офіційний сайт Рахункової палати. - Режим доступу: <http://www.rp.gov.ua>